

Reewildexpert BRUNO HESPELER

Dwars noemen sommigen hem, controversieel, duidelijk is in ieder geval dat hij kritisch is hoe de jacht zich in dit tijdgewricht 'verkoop'. Traditie om de traditie en achterhaalde opvattingen over de rechtvaardiging van de jacht zijn hem een gruwel. Kennis van wildbiologie, van habitats, daar gaat het om. Alternatieve modellen ontwikkelen die er wel toe doen. Hij is een veelgevraagd spreker voor lezingen, seminars en geeft cursussen in heel Europa. Ergens in zijn drukke agenda kon jacht-publicist Bruno Hespeler nog wat ruimte vinden voor een interview met De Jager.

Tekst Hans Mulder

'De wereld is nog nooit aan kritische mensen te gronde gegaan'

In Nederland staat het beheer van reewild momenteel soms ter discussie; tegenstanders claimen dat het positieve effect op bijvoorbeeld verkeersveiligheid, dierenwelzijn, flora en fauna of schadebeperking onvoldoende kan worden aangetoond. De rechter is in enkele van onze provincies met die argumentatie meegegaan, waardoor het beheer daar in feite onmogelijk gemaakt is. Hoe kijkt u daar tegen aan?

'Om daar maar mee te beginnen, de manier hoe men in Nederland over reeën denkt en hoe men met ze omgaat is met die van geen enkel ander land binnen de EU te vergelijken. Vrijwel overal klagen natuurbeschermingsorganisaties en overheden erover dat jagers juist te weinig reeën schieten. Het komt bij ons regelmatig voor dat men jachtcontracten weigert te verlengen, omdat de jagers in onvoldoende mate de afschotplannen realiseren. Terwijl bij ons het gemiddelde afschot per oppervlakte-eenheid veel hoger ligt dan in Nederland.

Verkeersveiligheid is bij ons het belangrijkste motief...

'De Universiteit van München heeft in een onderzoek aangetoond dat er een evidente samenhang is tussen het reewildafschot en het aantal aanrijdingen. Natuurlijk zijn er jagers die de resultaten betwijfelen, logisch, want de consequentie van dat onderzoek is dat ze (nog) meer moeten schieten. Voor mij is in elk geval één ding duidelijk: waar veel reeën doodgereden worden, moeten er ook veel zijn, en waar er veel zijn is het gevaar voor automobilisten dus groot!'

In een aantal natuurgebieden Nederland wordt alleen nog opgetreden bij zogenaamde hotspots, knelpunten langs verkeerswegen waarbij het aantal aanrijdingen met wild groot is. Hoe ziet u dat? Is het een verschuiven van de problematiek naar andere plaatsen, heeft het ook op langere termijn effect?

'Met dit knelpuntenbeleid span je het paard achter de wagen, het is contra-effectief. Als we alleen bij die hotspots ingrijpen

Waar regelmatig aanrijdingen met reeën plaatsvinden, moet ook op grotere afstand intensief beheerd worden

Foto: Michael Migos

creëren we daar bij ieder afschot een vacuüm, een lege plek, die direct door andere reeën ingevuld wordt. Voor autoschade-bedrijven en artsen en ziekenhuizen is dat een goede ontwikkeling, voor de reeën minder lijkt me. Waar regelmatig aanrijdingen met reeën plaatsvinden, moet ook op grotere afstand van die plekken intensiever afgeschoten worden, zodat jonge dieren uit de gebieden langs de wegen ook daar naar toe kunnen trekken. Daarbij zijn de meningen verdeeld, of je bij de hotspots principieel niet selectief moet beheren, of dat je er juist voor moet kiezen oudere dieren niet te bejagen, omdat ze min of meer geleerd hebben met het fenomeen verkeer om te gaan. Die ervaring wordt overgedragen, zelf denk ik dat ook.'

U heeft u er in uw boeken en andere publicaties meermalen op gewezen dat beheercriteria als leeftijds-klassen, de kwaliteit van de trofeeën, kortom de 'kwaliteit' van de populaties grote flauwekul zijn.

'Ja! Kijk nou eens wat meer dan 80 jaar zogenaamd kwalitatief beheer in Duitsland en Oostenrijk opgeleverd heeft... niets, he-le-maal niets! Ik vind dat je je principieel moet afvragen waar het nou werkelijk om gaat. Om die trofeeën? Of om het ree zelf als waardevol bestanddeel van ons landschap? Wij moeten vooral genoeg reeën schieten, de aantallen in overeenstemming brengen met de draagkracht van hun leefgebieden.'

En dat reguleren op kwaliteit?

'Zie het eens andersom. Kijk bijvoorbeeld eens naar landen als Zweden, Engeland, daar is nooit op trofeekwaliteit geselecteerd en daar lopen de zwaarste bokken!'

Hoe dan?

'Je kunt het afschot heel simpel structureren: een derde kalveren, een derde geiten en een derde bokken, van die laatste ongeveer de helft jaarlingen. Dat zijn ook nog eens bij uitstek de verkeersslachtoffers.'

Zichtbaarheid van het wild is nu ook een 'hot' thema. Hoe? Meer wildweijtes? Grotere aantallen?

'Reeën herkennen zonder problemen de jager, hoe vaker we in het veld zijn - ook als we niet schieten - hoe langer de periode waarin ze bejaagd worden, des te voorzichtiger worden de reeën. Het aanleggen van kleine, open, wildweiden kan zeker goed zijn, maar voegt alleen iets toe als er daar niet of nauwelijks gejaagd wordt. Want het reewild herkent ons niet alleen als jager, maar is zich ook bewust van de tijden waarop we jagen, onze hoogzitten en de plekken waar we die bij voorkeur neerzetten, en vanzelfsprekend ook onze auto's. Dat zijn allemaal negatieve prikkels die bij elkaar opgeteld worden.'

In uw boek stelt u: er bestaat geen enkele reden om reeën te tellen. Maar welke onderlegger voor beheer moet je dan wel hanteren?

'Ja, dat begint natuurlijk met de conditie van de geschoten reeën. Een goede indicatie daarvoor is het niervet aan het begin van de winter of het vetpercentage in het beenmerg. Ook aan de vegetatie kun je aflezen of er teveel reeën zijn. Als jonge bomen door vraatschade verdwijnen, verdwijnen ook andere belangrijke voedings- en medicinale planten voor het ree. Reeën compenseren overigens hoge jachtdruk door een lagere mortaliteit, hogere reproductie en een verschuiving van de geslachtsbalans bij de kalveren naar meer vrouwelijke dieren.'

De lange periodes waarin reeën bejaagd mogen worden zijn je een doorn in het oog, hoe ziet de ideale Hespeler-jachtkalender er uit?

'Als Oostenrijker ben ik natuurlijk niet de aangewezen persoon om jagers en de Nederlandse overheid van advies te dienen. Maar ik kan uiteraard wel zeggen hoe ik het persoonlijk zie. In het algemeen zijn de jachttijden in veel delen van Europa domweg te lang. In Nederland vindt daarbij een deel van de jacht plaats in een periode waarin het ree fysiologisch in zijn spaarmodus leeft, die periode is dus zeer ongunstig.'

In landen waar nooit op trofeekwaliteit is geselecteerd, lopen de zwaarste bokken!

Wanneer dan?

'Ik vind dat je in die periodes moet jagen waarin het ree zelf zeer actief is - het voorjaar, de vroege zomer, maar ook de vroege herfst en begin van de winter. Niemand hoeft een bok in de bast te schieten, zelf doe ik dat overigens wel met de jaarlingen, die kan ik toch al lang niet meer kwijt aan de muur... Wie in de herfst geiten en kalveren schiet, zorgt ervoor dat er voor de overblijvende dieren meer voedsel overblijft. Wij schieten in de winter daarentegen wel reewild dat al schade aan jonge bomen heeft toegebracht.'

Sommigen hebben er moeite mee om geiten te schieten als de kalveren nog jong zijn, of te klein, als de geiten grote foeten dragen...

'Kalveren zijn in de herfst juist dan zwak als de populatiedichtheid te hoog is. Sparen vanwege een te laag gewicht, te weinig vlees? Hoe zwaar weegt een haas, een konijn... waar hebben we het over?'

Je hebt nooit onder stoelen of banken geschoven dat je zeer kritisch bent op een deel van de gang van zaken in de jacht anno nu...

'Ja, ik ben een kritisch mens, niet alleen overigens als het de jacht betreft. Tot dusverre is de wereld nog nooit te gronde gegaan aan kritische mensen, eerder aan die horden meelopers. Jagers moeten boven alles begrijpen dat zij deel uitmaken van de natuur, niet er boven staan. We kunnen wel grote schade aanbrengen aan de natuur, en dat doen we dagelijks! Maar de natuur zal ons -gelukkig- altijd overleven.'

Jagers motiveren de jacht vaak in die zin dat ze de rol van de inmiddels verdwenen predatoren overgenomen hebben bij het beheer van de populaties.

'Ja, zo heb ik het in mijn opleiding tot jager ook nog geleerd, maar dat is absolute nonsens. Noch de wolf, noch de lynx, of een parasiet jaagt volgens de beheercriteria die wij aanleggen. Maar tegelijkertijd jagen ze in ecologische zin veel zinvoller en effectiever. Geen van de natuurlijke predatoren selecteert op genetische kwaliteiten, maar ze zien perfect als een dier op een bepaald moment in een slechte conditie is, verzwakt.'

Kun je dat aantonen?

'Reeën die in Slovenië prooi waren van de lynx hadden een geringer vetaandeel in het beenmerg als die door jagers geschoten waren. Lynxen herkennen dus de conditie van

Foto: Meijco van Velzen

reeën uitstekend. Parasieten en bacteriën kijken niet naar het trofeetje, maar bij een gezond dier zijn ze vrijwel kansloos. Beheer, goed beheer, is benutting, geen verbetering.'

De terugkeer van de wolf, de beer en de lynx wordt niet door alle jagers als een verrijking gezien. Men voelt zich als mens bedreigd, als jager beconcurrerd.

'In mijn jachtveld komen beren, wolven en af en toe ook de lynx voor, maar de aantallen rood- en reewild stijgen nog steeds! Bij onze burens in Slovenië idem dito. Wolf en lynx schuwen de mens absoluut, de beer in principe ook, maar natuurlijk kan het soms tot vervelende situaties leiden. Maar het is maar zelden dat er sprake is van letsel. Laten we ons eens afvragen hoe veel mensen in Europa door honden gebeten worden, zelfs gedood, of dichterbij huis, hoeveel jagers elkaar door onvoorzichtigheid doodschieten.'

De jacht in onze landen is rijk aan cultuur, tradities en traditionele gebruiken. Volgens jou zijn die niet meer van deze tijd, ouderwets, op zijn best belachelijk, sterker, doen de afstand tussen jagers en de rest van de bevolking groeien.

'Je moet wel een verschil maken tussen jachtcultuur en traditie. Ik denk dat de interesse bij jagers voor de echte jachtcultuur, bijvoorbeeld de jacht in de klassieke muziek of schilderkunst, bij de meesten niet groot is en dat is verschrikkelijk jammer. Dat wat wij traditie noemen is voor een deel nog geen honderd jaar oud en wortelt in het nationalistische gedachtegoed. Lees bijvoorbeeld eens het voorwoord in Frevert's boek "Das jagdliche Brauchtum" (dus de editie van vóór 1945!) en dan weet je genoeg. Communiceren bij de jacht met jachtsignalen is beslist van deze tijd, ja, zelfs noodzakelijk. Maar als je denkt met jachthoornblazen bij allerlei manifestaties sympathie

voor de jacht en een beter begrip voor de natuur te creëren, zit je er goed naast! Een traditie moet zin hebben, anders verdwijnt hij vanzelf in het museum.'

Ik lees in je boek: 'Jacht moet plezier schenken, en trofeeën kun je laten zien, net zoals dat plezier. Maar dat is niet meer genoeg om de noodzaak van de jacht te onderbouwen.'

'Trofeeën zijn voor mij een bijproduct, waar je al dan niet plezier aan kunt beleven. Maar ze zeggen niets over jouw kwaliteit als jager. Plezier aan de jacht is noodzakelijk. Als dat er niet zou zijn, zou niemand meer jagen. Ja, je kunt het door schietambtenaren in dienst van de staat laten doen, maar als die er geen lol in hebben wordt het ook niets. De rechtvaardiging voor de jacht zit hem in de noodzakelijkheid voor het wild zelf en zijn habitat! Want predatoren en de jacht, die hebben de dieren zo gemaakt zoals ze nu zijn. Overigens, wie jaagt en tegelijkertijd zegt dat hij er geen vreugde aan beleeft moet van therapeut veranderen!' •

Succesvol schrijver

Bruno Hespeler (1943) is beroepsjager, freelance journalist en internationaal gerenommeerd en succesvol schrijver over de jacht.

Hij schreef een reeks bestsellers over de jacht in al zijn facetten. Over habitats, wildschade, hondenwerk, jachtschieten. Opmerkelijk was het boek Bruno's Heimkehr, (2006) dat hij schreef over de overspannen angsten, maar ook de risico's en verwachtingen die gepaard gaan met de terugkeer van de drie grote roofdieren bruine beer, wolf en lynx. Recent verscheen de geheel herziene en aangevulde herdruk van zijn standaardwerk *Rehwild heute, Neue Wege für Hege und Jagd*.

Foto Wouter Klaasse

Breng de aantallen reeën in overeenstemming met de draagkracht van hun leefgebieden